

**UCHWAŁA NR XXV/168/26
RADY POWIATU W PIOTRKOWIE TRYBUNALSKIM**

z dnia 26 stycznia 2026 roku

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Piotrkowskim na lata 2026 - 2029**

Na podstawie art.4 ust.1 pkt 3a i art.12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684), art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. u. z 2024 r. poz. 1673), Rada Powiatu w Piotrkowie Trybunalskim uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Powiatowy program Przeciwdziałania przemocy Domowej oraz ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Piotrkowskim na lata 2026 - 2029, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Piotrkowie Trybunalskim.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu w Piotrkowie Trybunalskim

Bernard Matyszewski

Załącznik do uchwały Nr XXV/168/26
Rady Powiatu w Piotrkowie Trybunalskim
z dnia 26 stycznia 2026 r.

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
W POWIECIE PIOTRKOWSKIM
NA LATA 2026 - 2029**

Piotrków Trybunalski
Styczeń 2026

Spis treści

Wstęp.....	3
1 Podstawy prawne tworzenia programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.	4
2 Zadania samorządów z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.....	6
3 Charakterystyka zjawiska przemocy domowej.....	7
4 Przemoc domowa w liczbach	13
5 Analiza zjawiska przemocy na terenie powiatu piotrkowskiego	15
5.1 Diagnoza zjawiska przemocy oraz realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w powiecie piotrkowskim	15
5.2 Funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych.....	16
5.3 Realizacja Gminnych Programów Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy w Rodzinie.....	21
5.4 Diagnoza dostępności pomocy specjalistycznej dla rodzin dotkniętych przemocą w powiecie piotrkowskim	21
5.5 Diagnoza dostępność do poradnictwa medycznego na terenie powiatu piotrkowskiego.....	22
5.6 Diagnoza i dostępność do poradnictwa psychologicznego na terenie powiatu piotrkowskiego.....	23
5.7 Interwencja kryzysowa w powiecie piotrkowskim	26
5.8 Pomoc w zakresie ochrony przed dalszym krzywdzeniem.....	27
6 Sprawozdanie z realizacji powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2022-2025	28
6.1 Wnioski i kierunki oddziaływań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w powiecie piotrkowskim	32
7 Cele i zadania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2026-2029	33
7.1 Ogólne założenia Programu.....	33
7.2 Cele szczegółowe, działania, realizatorzy Programu	33
7.3 Źródła finansowania programu	34
7.4 Monitoring i ewaluacja programu	34
8 Zakończenie	35

Wstęp

Przemoc domowa jest zjawiskiem społecznym, które niszczy człowieka, wpływa destrukcyjnie nie tylko na osobę doznającą przemocy, ale także na jego rodzinę i otoczenie. Doświadczenie przemocy ma negatywne konsekwencje dla zdrowia psychicznego, fizycznego, rozwoju poznawczego oraz umiejętności współżycia z innymi ludźmi.

Z uwagi na skalę występowania przemocy domowej, jak również na jej dewastacyjny charakter w wymiarze jednostkowym oraz społecznym, przeciwdziałanie przemocy domowej jest jednym z zadań polityki społecznej, realizowanym na różnych poziomach życia publicznego w Polsce.

Większość sytuacji związanych z przemocą domową nie jest ujawniana. Doświadczają jej zarówno kobiety, mężczyźni, dzieci, osoby starsze oraz niepełnosprawne. Jest ona obecna w różnym nasileniu, we wszystkich społecznościach, bez względu na stopień ich rozwoju gospodarczego, społecznego czy kulturalnego. Jest to problem, który może dotyczyć każdego, bez względu na wiek, status społeczny i materialny, poziom wykształcenia czy wykonywany zawód.¹

Dbanie o ochronę osób doznających przemocy domowej, ochrona dóbr osobistych, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa jest także zadaniem państwa. Niezbędne jest zatem objęcie pomocą i wsparciem osób doznających przemocy, a także podjęcie działań wobec osób stosujących przemoc. Działania te powinny mieć charakter kompleksowy i systemowy. Ważnym elementem systemowych oddziaływań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na poziomie powiatu jest opracowanie i wdrażanie Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej. Celem oddziaływań jest ograniczenie skali zjawiska przemocy domowej oraz jej skutków.

Jednostką odpowiedzialną za realizację tego zadania jest **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim**, a jego adresatami są mieszkańcy powiatu piotrkowskiego.

¹ Katarzyna Michalska, Dorota Jaszczak-Kuźmińska; Przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych, Warszawa, 2010

1 Podstawy prawne tworzenia programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.

Obowiązek opracowania i realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej, należy do zadań powiatu. Program służy ustaleniu podstawowych kierunków działań zmierzających do poprawy sytuacji osób i rodzin doznających przemocy, a także osób i rodzin zagrożonych przemocą.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2026-2029 jest kontynuacją kierunków działań wyznaczonych w latach poprzednich, z uwzględnieniem bieżących uwarunkowań potrzeb, a także obowiązujących przepisów prawnych. W podstawie prawnej Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej uwzględniono wprowadzony w listopadzie 2023 r. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030, który przewiduje:

- podniesienie świadomości społecznej związanej z przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz zwiększenie wiedzy na temat mechanizmów i skutków takiej przemocy;
- rozwój, wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej;
- podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych bądź doznających przemocy domowej;
- zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej dla osób, które doświadczają przemocy domowej, w tym zapewnienie miejsc w całodobowych placówkach udzielających pomocy;
- zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową;
- podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób, które zajmują się świadczeniem usług dla osób zagrożonych i doznających przemocy domowej oraz osób stosujących taką przemoc.

Przemoc ujmowana w kontekście łamania praw człowieka, jako ważny problem społeczny, znalazła odzwierciedlenie w wielu dokumentach międzynarodowych, zalecających podejmowanie wszelkich niezbędnych działań w celu eliminacji przemocy i ochrony osób doznających przemocy. Należą do nich m. in.:

Dokumenty Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ):

- Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 18 grudnia 1979 r.,
- Konwencja o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r.,
- Deklaracja o Eliminacji Przemocy wobec Kobiet z dnia 20 grudnia 1993 r. Rezolucja 48/104 Zgromadzenia Ogólnego ONZ,

- Rezolucja A/54/4 Zgromadzenia Ogólnego ONZ – Protokół Fakultatywny do Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 6 października 1999 r.,

Dokumenty Rady Europy:

- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R (85)4 w sprawie przemocy domowej z 26 marca 1985 r.,
- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R (90)2 w sprawie reakcji społecznych na przemoc w rodzinie z 15 stycznia 1990 r.,
- Rekomendacja Rady Europy 1450 (2000) dotycząca przemocy wobec kobiet w Europie,
- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy Rec. (2002)5 w sprawie ochrony kobiet przed przemocą z 30 kwietnia 2002 r.,
- Konwencja o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej z 11 maja 2011 r.

Dokumenty Unii Europejskiej:

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar,
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie europejskiego nakazu ochrony (w sprawach karnych),
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW,
- Dyrektywa 2012/29/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW.

Dokumenty krajowe normujące problematykę przeciwdziałania przemocy:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy,
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego,
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji,
- ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,

- ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe,
- ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
- ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela,
- Uchwała Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej ma swoje podstawy prawne przede wszystkim w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2024 poz. 1673), zwanej dalej „ustawą”.

2 Zadania samorządów z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Dokumentem określającym obszary poszczególnych dziedzin życia powiatu, w tym społecznego, mającym bezpośredni i pośredni wpływ na rozwiązywanie problemów społecznych jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie na lata 2021-2030 (Uchwała Nr XLV/315/21 Rady Powiatu w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 20 grudnia 2021 roku), zgodnie z art. 6 ustawy zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Do zadań własnych powiatu wynikających z ustawy należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

1. tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;

2. opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2026–2029 ma służyć przede wszystkim zwiększeniu skuteczności realizacji wyżej wymienionych zadań.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2026-2029 stanowi kontynuację i modyfikację działań podejmowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim w ramach Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie obowiązującego w latach 2022-2025. Program jest wyrazem interdyscyplinarnego i systemowego podejścia do zjawiska przemocy domowej oraz integracji instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie temu zjawisku na terenie powiatu piotrkowskiego. Realizacja działań w ramach Programu powinna w istotny sposób przyczynić się do wzrostu świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i skutecznego radzenia sobie w sytuacjach jej wystąpienia.

Głównym celem niniejszego Programu jest zwiększenie skuteczności działań podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w powiecie piotrkowskim.

Program powstał w oparciu o diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu piotrkowskiego.

3 Charakterystyka zjawiska przemocy domowej

Pojęcie przemocy domowej

Ustawa definiuje przemoc domową jako wszelkie akty przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej, lub ekonomicznej, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Należy zauważyć, że nie jest to katalog zamknięty.

W stosunku do dotychczas obowiązującej definicji wprowadzono wiele zmian poszerzających zakres definicyjny pojęcia przemocy, a tym samym wprowadzono możliwość zastosowania przepisów ustawy i działań w niej przewidzianych do nowych form przemocy, których diagnozowanie było dotąd

problematyczne (np. przemoc ekonomiczna) lub całkowicie wymykało się możliwości skutecznego uruchamiania procedur przeciwdziałania przemocy (np. cyberprzemoc).

W ustawie poszerzono także krąg osób, które mogą zostać uznane za doświadczające przemocy. Obecnie w ustawie pod pojęciem *osoby doznającej przemocy* rozumie się:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego.

Przez *osobę stosującą przemoc domową* należy rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej.

Cechy charakterystyczne dla zjawiska przemocy domowej:

- intencjonalność – to znaczy jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie sobie ofiary,
- nierównomierność sił - występuje przewaga siły osoby stosującej przemoc,
- działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej osoby – sprawca wykorzystuje przewagę siły i narusza podstawowe prawa ofiary,
- powoduje cierpienia i szkody fizyczne lub psychiczne – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary, szkody mogą być wymierne albo nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe lub odroczone w czasie.

Powszechnie przemoc traktowana jest jako akt godzący w osobistą wolność jednostki przyczyniający się do jej fizycznej, a także psychicznej szkody, wykraczając poza społeczne zasady wzajemnych relacji i zmuszanie jej do zachowań niezgodnych z własną wolą. Przemoc upokarza, wywołuje cierpienie, rodząc często nienawiść i pragnienie odwetu. Przemoc pojmowana jest także jako wywieranie wpływu na innych ludzi, w wyniku którego ich aktualny poziom rozwoju jest mniejszy niż potencjalny.

Rodzaje przemocy

Przemoc domowa może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów. Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Niebieska Linia opisuje następujące rodzaje przemocy:

- *przemoc fizyczna* – zamierzone działanie człowieka, zwrócone przeciwko fizyczności członka jego rodziny, niosące ryzyko uszkodzenia ciała, tj.: bicie, znęcanie się, głodzenie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, popychanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, używanie niebezpiecznych narzędzi i grożenie ich użyciem, zadawanie bólu,
- *przemoc psychiczna* – sprawowanie przez sprawcę psychicznej kontroli nad ofiarą np. straszenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, niszczenie lub grożenie zniszczeniem rzeczy, upokarzanie, wyzywanie, krzykzenie, oskarżanie, ujawnianie tajemnic, wyśmiewanie, lekceważenie, krzywdzenie zwierząt z intencją spowodowania cierpienia osoby emocjonalnie związanej ze zwierzęciem itp. Przemoc psychiczna jest najczęstszą formą przemocy i często trudno ją rozpoznać, co wynika z faktu, że czasami w codziennych kontaktach używamy agresywnych słów, aby wpłynąć na bliskich. O przemocy mówimy wtedy, gdy taki sposób wpływu jest stosowany niemal wyłącznie,
- *przemoc seksualna* – to zmuszanie ofiary do jakiejkolwiek formy aktywności seksualnej wbrew jej woli, to wymuszanie współżycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu,
- *przemoc ekonomiczna – naruszenie własności* – przemoc ta wiąże się z celowym niszczeniem czyjejś własności, niezaspokajaniem podstawowych, materialnych potrzeb rodziny poprzez: kontrolowanie finansów, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, ograniczanie dostępu do wspólnych pieniędzy, zmuszanie do proszenia o pieniądze, uniemożliwianie dostępu do konta bankowego, zaciąganie pożyczek „na wspólne konto”, zmuszanie do spłacania długów,
- *zaniedbanie* – naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza m.in. nieudzielenie pomocy, uniemożliwienie dostępu do miejsc zaspokajania podstawowych potrzeb, pozbawienie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie,
- *cyberprzemoc* – jest specyficzną formą przemocy psychicznej, która nasila się w ostatnich latach w związku z szybkim rozwojem urządzeń elektronicznych i Internetu, jest przemoc polegająca na prześladowaniu i nękanii za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Zwykle sprawca przemocy stosuje wobec danej osoby więcej niż jedną formę przemocy łącząc je tak, aby uzyskać nad nią pełną kontrolę.

Uwzględniając aspekty zachowania sprawców, można wyróżnić przemoc gorącą oraz przemoc chłodną.

Przemoc gorąca charakteryzuje się wybuchem agresji słownej i fizycznej i związana jest z odreagowaniem emocji na osobach bliskich.

Przemoc chłodna jest pozbawiona gwałtownych wybuchów, sprawca znajduje dla swojego zachowania, powodującego cierpienie bliskich, uzasadnienie np. wychowanie dziecka, wskazanie osobie zależnej jej „miejsca w rodzinie”.

Cykl przemocy

Przemoc ma najczęściej charakter cykliczny, tzn. odbywa się w ramach trzech faz:

- faza narastania napięcia

W tej fazie narasta napięcie i agresywność osoby stosującej przemoc. Każdy drobiazg wywołuje irytację, wszczynają awantury z byle powodu, może więcej pić, prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej niebezpieczna. Osoba doświadczająca przemocy stara się opanować sytuację – uspokaja partnera, spełnia wszelkie jego zachcianki. Często przeprosza „na wszelki wypadek”. Zastanawia się nad tym, co może zrobić, aby poprawić mu humor.

- faza gwałtownej przemocy

W fazie tej z mało istotnych powodów dochodzi do ataku agresji i rozładowania złości (np. powodem może być opóźnienie posiłku). Osoba doświadczająca przemocy może być raniona psychicznie i fizycznie. Niezależnie od tego jak się stara – wściekłość osoby stosującej przemoc coraz bardziej narasta. Osoba doświadczająca przemocy czuje się bezradna, bo nic nie pomaga (ani bycie miłą, ani unikanie, ani bierne poddawanie się mu). Po ataku osoba doświadczająca przemocy jest w szoku. Odczuwa wstyd i przerażenie, jest oszołomiona, odczuwa złość i bezradność. Najczęściej wtedy decyduje się prosić o pomoc.

- faza miodowego miesiąca

W tej fazie wszystko się zmienia. Osoba stosująca przemoc przeprosza za swoje zachowanie, obiecuje poprawę. Bywa czuła, troskliwa, zapewnia o miłości, usprawiedliwia się. Może próbować przekonywać o swoim zaangażowaniu np. kupując prezenty, spędzając razem czas, proponując wspólny wyjazd. Osoba doświadczająca przemocy zaczyna wierzyć, że osoba stosująca przemoc się zmieniła, a przemoc była jedynie incydentem. Faza miodowego miesiąca zazwyczaj nie trwa długo, ale zatrzymuje osobę w cyklu przemocy, zapomina ona o pozostałych fazach. Po jakimś czasie napięcie powraca i cały cykl przemocy się powtarza. Faza miesiąca miodowego sprawia, iż osoby dotknięte przemocą wycofują się z podjętych działań, np. odwołują zawiadomienie o przestępstwie, rezygnują z pomocy profesjonalistów i osób bliskich, ponieważ sprawca krótkotrwale zmienia swoją postawę i zachowanie.

Skutki przemocy

Długotrwała przemoc psychiczna czy fizyczna rodzi określone skutki u osoby jej doświadczającej.

Skutki przemocy domowej mają charakter różnorodny i odnoszą się bezpośrednio do formy stosowanej przemocy:

- skutkiem przemocy fizycznej są: uszkodzenia ciała-urazy, złamania, stłuczenia, zadrapania, siniaki, poparzenia, choroby w wyniku powikłań i stresu, życie w poczuciu zagrożenia, stresu, bezsenność, zaburzenia somatyczne itp.
- następstwami przemocy psychicznej są: obniżenie poczucia mocy sprawczej osoby doświadczającej przemocy obniżenie jej poczucia własnej wartości i godności, uniemożliwienie podjęcia działań niezgodnych z zasadą posłuszeństwa, osłabienie psychicznych i fizycznych zdolności stawiania oporu oraz wyrobienie przekonania o daremności jego stosowania, odizolowanie od zewnętrznych źródeł wsparcia, całkowite uzależnienie się od prześladowcy, stały strach i utrata nadziei, choroby psychosomatyczne, zaburzenia snu itp.

- przemoc seksualna może skutkować obrażeniami fizycznymi, bólem i cierpieniem, obniżoną samooceną i poczuciem własnej wartości, utratą poczucia atrakcyjności i godności, zaburzeniami seksualnymi, oziębłością, zamknięciem się itp.
- skutkiem przemocy ekonomicznej może być całkowita zależność finansowa od osoby stosującej przemoc, niezaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, bieda, zniszczenie poczucia własnej godności i wartości, znalezienie się w sytuacji braku środków do życia itp.

Skutki przemocy nie odnoszą się tylko do osób uwikłanych w toksyczne relacje, ale także do osób bliskich, nie mieszkających na co dzień wspólnie, przyjaciół.

W Polsce zachowania przemocowe są przestępstwem. W Kodeksie Karnym są one określane jako znęcanie się. Zgodnie z art. 207§ 1 „Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5”. W Kodeksie znajduje się także kilka innych przepisów, których treść związana jest z przemocą w rodzinie m.in. art. 190, art. 197, które mówią o przestępstwach związanych z przemocą seksualną i psychiczną.

Czynniki ryzyka

Ogólnie czynniki ryzyka przemocy domowej można podzielić na wewnętrzne oraz zewnętrzne:

a) czynniki wewnętrzne

- choroby psychiczne, urazy, uszkodzenia mózgu, zaburzenia osobowości, nieodpowiednia regulacja hormonalna, zaburzenia kontroli emocjonalnej itp.: zaburzenia tego typu mogą zwiększać tendencje do reagowania złością, agresją i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe;

b) czynniki zewnętrzne

- normy społeczne i kulturowe.

Przemoc domowa jest skutkiem wielowiekowego społecznego przyzwolenia na krzywdzenie osób najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci. W wielu środowiskach nadal akceptuje się bicie, stosowanie kar cielesnych oraz panuje przekonanie o dominującej roli mężczyzny w rodzinie. Ponadto nadal silne jest przekonanie, że wszystko, co się dzieje w rodzinie należy do jej sfery prywatności. Z jednej strony wywołuje to poczucie bezkarności osoby stosującej przemoc i bezradności osoby doznającej przemocy, a z drugiej – nasila niechęć innych osób do ingerowania w życie rodzinne innych osób. W środowiskach charakteryzujących się dużą społeczną akceptacją przemocy, osoby doznające przemocy rzadko mogą liczyć na pomoc i wsparcie osób spoza rodziny, z kolei osoby stosujące przemoc nie muszą obawiać się zewnętrznych nacisków na zmianę zachowań wobec najbliższych;

- dziedziczenie wzorca przemocy

Przemoc bywa przekazywana z pokolenia na pokolenie. Dzieci wychowujące się w rodzinach, w których krzywdzi się bliskich mogą modelować zachowania, których są świadkami lub których bezpośrednio doświadczają. Uczą się, że przemoc to najlepszy i najbardziej skuteczny sposób rozwiązywania konfliktów oraz uzyskiwania przewagi, kontroli, władzy;

- uzależnienie i nadużywanie alkoholu

Statystyki dowodzą, że większość sprawców przemocy jest pod wpływem alkoholu (bądź innych środków odurzających). Alkohol osłabia kontrolę własnych zachowań, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, zaburza ocenę sytuacji i może powodować błędną interpretację zachowań innych osób;

- środowisko społeczne

Istotnym czynnikiem sprzyjającym występowaniu przemocy jest stres związany z aktualną sytuacją socjalno-ekonomiczną rodziny. Bezrobocie, problemy finansowe, mieszkaniowe czy zdrowotne, a także nawarstwianie się różnych problemów może wywoływać frustrację. To z kolei może sprzyjać pojawieniu się przemocy domowej. Osamotnienie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, izolacja, brak wsparcia z zewnątrz – osobistego lub instytucjonalnego – w sposób znaczący może wpływać na nasilenie zachowań związanych z przemocą domową. Osobami doświadczającymi przemocy są głównie kobiety i dzieci, choć często dotyczy ona również osób starszych i niepełnosprawnych. Przemoc jest zjawiskiem demokratycznym w odniesieniu do grup społecznych, występuje we wszystkich warunkach społeczno – ekonomicznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, czy też sytuacji materialnej.

Procedura Niebieskiej Karty

Narzędziem służącym przeciwdziałaniu przemocy domowej, wprowadzonym przez ustawę o przeciwdziałaniu przemocy domowej jest procedura „Niebieska karta”. To procedura interwencji wobec przemocy domowej, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy.

Czynności te podejmowane są przez odpowiednie służby: jednostki organizacyjne pomocy społecznej, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, policję, oświatę, służbę zdrowia i inne określone w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej. Kształt procedury oraz wzory formularzy określają przepisy szczegółowe.

Wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie przez pracownika odpowiednich służb formularza Niebieska Karta–A. Osoba wszczynająca procedurę podejmuje działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy. Osobie, co do której istnieje prawdopodobieństwo doświadczania przemocy przekazuje się formularz Niebieska Karta–B. Następnie Niebieską Kartę–A przekazuje się do zespołu interdyscyplinarnego, gdzie dokument otrzymuje Grupa Diagnostyczno-Pomocowa. Osobę dotkniętą przemocą zaprasza się na posiedzenie grupy diagnostyczno-pomocowej, gdzie dokonuje się analizy sytuacji w związku z podejrzeniem stosowania przemocy domowej i we współpracy z tą osobą opracowuje się indywidualny plan pomocy albo rozstrzyga o braku zasadności podejmowania działań. Na posiedzeniu grupy wypełniany jest formularz Niebieska Karta–C. Grupa Diagnostyczno-Pomocowa wzywa osobę, co do której istnieje podejrzenie o stosowanie przemocy domowej, analizuje sytuację i na podstawie danych zawartych w formularzu Niebieska Karta–D dokonuje ustaleń dotyczących dalszych działań,

zobowiązując osobę stosującą przemoc domową do ich realizacji. Zakończenie procedury Niebieskiej Karty następuje, gdy ustanie przemoc lub nastąpi rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań. O zakończeniu procedury powiadamia się podmioty, które w niej uczestniczyły.

W okresie dziewięciu kolejnych miesięcy sytuacja osób uczestniczących w procedurze Niebieska Karta jest monitorowana. Zespoły interdyscyplinarne oraz grupy diagnostyczno-pomocowe podejmują działania w ramach swoich kompetencji określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemoc domowej i rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie procedury Niebieskiej Karty oraz wzorów formularzy Niebieska Karta. Procedura Niebieskiej Karty przeprowadzana jest niezależnie od innych rodzajów postępowań w szczególności postępowania karnego, cywilnego czy rodzinnego.

Cele procedury Niebieskiej Karty to:

- ułatwienie rozpoznania przemoc domowej,
- zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemoc,
- przerwanie izolacji społecznej,
- wsparcie dla osób doświadczających przemoc – pisemna informacja o przysługujących prawach i możliwościach uzyskania pomocy,
- motywowanie do podjęcia działań ochronnych,
- bardziej stanowcze działania wobec sprawców przemoc,
- zapis zdarzenia – ujednoliconą dokumentacją,
- określenie skali i charakteru przemoc,
- tworzenie warunków do współpracy służb.

4 Przemoc domowa w liczbach

Tabela nr 1 pokazuje dane dotyczące zjawiska przemoc w Polsce na podstawie statystyk policyjnych

Dane dotyczące procedury Niebieskiej Karty		2023
1.	Liczba wypełnionych formularzy Niebieska Karta część A (ogółem), w tym:	62 170
a)	liczba formularzy wszczynających procedurę	54 029
b)	liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemoc w rodzinie w trakcie trwającej procedury	8 141
2.	Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą (ogółem), w tym:	77 832
a)	kobiet	51 631
b)	mężczyzn	9 162

c)	małoletnich	17 039
3.	Liczba osób stosujących przemoc domową (ogółem), w tym:	63 016
a)	kobiet	7 595
b)	mężczyzn	55 225
c)	nieletnich	196
4.	Liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	30 261
a)	kobiety	2 171
b)	mężczyźni	28 079
c)	nieletni	11
5.	Liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem środka działającego podobnie do alkoholu (ogółem), w tym:	393
a)	kobiety	35
b)	mężczyźni	358
6.	Liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem alkoholu i środka działającego podobnie do alkoholu (ogółem), w tym:	142
a)	kobiety	8
b)	mężczyźni	134
7.	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej	611

Źródło: Formularz III/8, Sprawozdanie z podjętych przez policję działań wobec przemocy domowej dotyczące procedury Niebieskiej Karty.

Z policyjnych statystyk wynika, że wśród osób stosujących przemoc domową większość to mężczyźni. Przeważają oni również w grupie osób stosujących przemoc pod wpływem alkoholu i środków działających podobnie. Liczba przypadków przemocy domowej nadal jest bardzo wysoka i utrzymuje się na podobnym poziomie w stosunku do poprzednich lat. Przypadki przemocy wciąż są poważnym problemem społecznym.

5 Analiza zjawiska przemocy na terenie powiatu piotrkowskiego

Na terenie powiatu piotrkowskiego podejmowanych jest szereg działań, mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej. Działania te podejmowane są głównie w oparciu o ustawę z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Pomimo relatywnie jasnej definicji i cech określających zjawisko przemocy w rodzinie można sądzić, że dane uzyskane z Komendy Miejskiej Policji w Piotrkowie Trybunalskim oraz z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu piotrkowskiego są niedoszacowane ze względu na:

- lęk ofiary przed zemstą ze strony osoby stosującej przemoc;
- wstyd i upokorzenie osoby doświadczającej przemocy, która często ma przekonanie, że przemoc dotyczy tylko jej osoby i gdyby była lepsza, ataki agresji nie występowałyby. Osoba taka może myśleć, że nie zasługuje na żadną pomoc, i że zasłużyła na swój los;
- zależność finansową od osoby stosującej przemoc. Osoba doświadczająca przemocy może być przekonana, że nie będzie w stanie sama utrzymywać rodziny;
- posiadanie błędnych przekonań, np. że w każdym małżeństwie istnieje przemoc i jest to sprawa rodzinna. Osoba doświadczająca przemocy wierzy, że skutki przemocy są zbyt małe, by komukolwiek o tym mówić oraz ma nadzieję, że przemoc była incydentalna, a sama osoba stosująca przemoc się zmieni;
- brak wiary w pomoc w przypadku, kiedy wcześniejsze działania instytucji były nieskuteczne;
- tradycję kulturowo-religijną, kiedy osoba chce utrzymać małżeństwo nawet za cenę cierpienia, ze względu na wartości religijne lub tradycje kulturowe.

5.1 Diagnoza zjawiska przemocy oraz realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w powiecie piotrkowskim

Z analizy danych będących w posiadaniu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (tab. nr 2) wynika, iż ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu piotrkowskiego najczęściej mierzą się z problemami związanymi z niepełnosprawnością, ubóstwem, bezrobociem oraz problemami wychowawczymi.

Zjawiska te w sposób bezpośredni wpływają na występowanie przemocy domowej. Obecnie wiele ośrodków pomocy społecznej realizuje programy społeczne wspierające finansowo rodziny. W wyniku tych oddziaływań problem z ubóstwem zmniejszył się, jednak nadal istnieje.

Tabela nr 2. Liczba rodzin objętych pomocą ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu piotrkowskiego z podziałem na główne trudności w nich występujące (dane na dzień 30.06.2025 roku).

- z problemem uzależnienia	89
- z problemem ubóstwa	514
- wielodzietnych (powyżej 3 dzieci)	81

- z problemem bezrobocia	473
- z problemami wychowawczymi	195
- z niepełnosprawnością	673
Ogółem:	2025

Źródło: Dane statystyczne otrzymane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu piotrkowskiego

5.2 Funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych

W przypadkach powzięcia informacji o możliwym zjawisku występowania przemocy domowej, przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia mają obowiązek wszcząć procedurę Niebieskiej Karty poprzez wypełnienie formularza Niebieska Karta A. Dokument powinni przesłać do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego, funkcjonującego w gminie.

Dane ankietowe wskazują, że wszystkie gminy z terenu powiatu piotrkowskiego wywiązały się z obowiązku powołania zespołu interdyscyplinarnego.

W skład zespołu obligatoryjnie wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi.

Dane uzyskane z ośrodków pomocy społecznej wskazują, iż zespoły zapraszają przedstawicieli ww. instytucji, jednak nie zawsze ich pracownicy uczestniczą w spotkaniach. Najczęściej biorą w nich udział przedstawiciele prokuratury, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych.

Celem zespołów interdyscyplinarnych jest pomoc rodzinom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych.

Skalę zjawiska przemocy domowej najlepiej odzwierciedla liczba interwencji policji podejmowanych w związku ze zgłaszaną przemocą domową na terenie wszystkich gmin powiatu piotrkowskiego, która w okresie od 1.01.2024 r. do 30.06.2025 r. wyniosła 897.

Narzędziem, które służy do weryfikacji i rozpoznania przemocy domowej jest m.in. procedura Niebieskiej Karty. Realizacja procedury odbywa się w oparciu o zasadę współpracy między organizacjami i jednostkami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Analiza danych uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej, pozwala zobrazować przybliżoną skalę zjawiska przemocy domowej, w ostatnich latach na terenie poszczególnych gmin powiatu piotrkowskiego (tabele nr 3, 4).

Tabela nr 3. Liczba Niebieskich Kart w poszczególnych gminach z terenu piotrkowskiego, założonych w 2023 r.

	Ogółem w roku 2023	Gmina										
		Aleksan- drów	Czarnocin	Gorkowice	Grabica	Łęki Szlach.	Moszczenica	Ręczno	Rozprza	Sulejów	Wola Krzyszto- prska.	Wolbórz

Liczba rodzin objętych procedurą Niebieska Karta	182	4	6	9	5	1	29	5	27	40	17	39
w tym:												
Liczba osób, co do których stosowana była przemoc	264	10	6	10	5	1	29	15	43	52	24	69
Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosowały przemoc	188	3	31	0	5	1	21	5	25	40	18	39
Liczba osób, które otrzymały policyjny zakaz zbliżania wobec których istnieje podejrzenie stosowania przemocy	11	1	0	0	0	0	0	0	4	0	1	5
Liczba dzieci w rodzinach objętych procedurą NK	92	4	0	8	0	3	0	6	21	0	17	33

Źródło: Dane statystyczne otrzymane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu piotrkowskiego

Tabela nr 4. Liczba Niebieskich Kart w poszczególnych gminach z terenu piotrkowskiego, założonych w 2024 r.

	Ogółem w roku 2024	Gmina										
		Aleksandrów	Czarnocin	Gorzkowice	Grabica	Łęki Szlach.	Moszczenica	Ręčno	Rozprza	Sulejów	Wola Krzysztoporska	Wolbórz

Liczba rodzin objętych procedurą Niebieska Karta	196	3	10	5	8	0	43	3	19	56	22	27
w tym:												
Liczba osób, co do których stosowana była przemoc	250	15	12	6	8	0	43	8	29	65	37	27
Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosowały przemoc	167	4	8	1	8	0	16	3	29	49	22	27
Liczba osób, które otrzymały policyjny zakaz zbliżania wobec których istnieje podejrzenie stosowania przemocy	13	0	0	0	2	0	0	2	3	0	1	5
Liczba dzieci w rodzinach objętych procedurą NK	80	7	0	4	1	0	0	6	17	0	21	24

Źródło: Dane statystyczne otrzymane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu piotrkowskiego

Tabela nr 5. Liczba „Niebieskich Kart” w poszczególnych gminach z terenu piotrkowskiego, założonych w 2025 r. (I półrocze)

	Ogółem w roku 2025 (I półrocze)	Gmina										
		Aleksandrów	Czarnocin	Gorzkowice	Grabica	Łęki Szlach.	Moszczenica	Ręčno	Rozprza	Sulejów	Wola Krzysztoporska.	Wolbórz

Liczba rodzin objętych procedurą Niebieska Karta	127	1	3	9	10	2	11	5	14	36	22	14
w tym:												
Liczba osób, co do których stosowana była przemoc	147	1	3	11	10	3	11	13	23	38	30	14
Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosował y przemoc	97	1	1	3	10	2	7	5	14	20	20	14
Liczba osób, które otrzymały policyjny zakaz zbliżania wobec których istnieje podejrzenie stosowania przemocy	15	0	0	3	2	1	0	3	3	0	0	3
Liczba dzieci w rodzinach objętych procedurą NK	69	2	0	6	12	3	0	7	10	0	17	12

Źródło: Dane statystyczne otrzymane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu piotrkowskiego

Powyższe tabele wskazują, iż liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty od 2023 roku wzrasta. Tendencja wzrostowa dotyczy również zgłaszanych podejrzeń występowania przemocy domowej.

Nadal procedurę Niebieskiej Karty najczęściej zakładają funkcjonariusze policji oraz pracownicy ośrodków społecznych.

Dane te są zbieżne z informacjami zawartymi w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2022-2025. Jednak nadal najmniej Niebieskich Kart przekazywana jest do Zespołów Interdyscyplinarnych przez pracowników ochrony zdrowia oraz Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Uzyskane dane pozwalają wnioskować, iż jest to obszar wymagający dalszych interdyscyplinarnych oddziaływań zmierzających do zwiększenia świadomości i kompetencji poszczególnych osób.

Tabela nr 6. Liczba Niebieskich Kart złożonych przez poszczególne instytucje.

Lata	2023	2024	2025 (I półrocze)
SUMA NIEBIESKICH KART W WSZYSTKICH GMINACH POWIATU PIOTRKOWSKIEGO	111	121	84
w tym założonych przez:			
Pomoc społeczną	17	24	8
Policję	85	75	56
Oświatę	6	10	17
Ochronę zdrowia	1	3	8
GKRPA	1	3	3
Inne (psycholog PCPR w Piotrkowie Tryb.)	1	6	1

Źródło: Dane statystyczne otrzymane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu piotrkowskiego

Zespoły interdyscyplinarne po wszczęciu procedury Niebieskiej Karty zobowiązane są do podjęcia oddziaływań na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa osobom, co do których istnieje podejrzenie, że doświadczyły przemocy domowej.

Badania ankietowe przeprowadzone w 2025 roku pozwalają sądzić, iż podobnie jak w latach 2022-2025 roku członkowie zespołów interdyscyplinarnych najczęściej:

- prowadzą pracę socjalną, w tym cykliczne wizyty w środowisku,
- informują osobę, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową, że znęcanie się fizyczne i psychiczne jest przestępstwem, wskazują możliwości skorzystania z pomocy psychologicznej, prawnej oraz w formie poradnictwa medycznego, zawodowego i rodzinnego,
- monitorują systematyczne wizyty policji sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową,
- informują osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o konsekwencjach prawnych wynikających ze stosowania przemocy,
- motywują osoby podejrzane o stosowanie przemocy do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym oraz do poddania się leczeniu odwykowemu,

- kierują osoby podejrzane o stosowanie przemocy do punktu konsultacyjnego, grupy terapeutycznej czy samopomocowej, dla osób uzależnionych.

Należy zaznaczyć również, iż znaczna część oddziaływań przekierowana jest obecnie na osoby stosujące przemoc (wizyty policji w miejscu zamieszkania rodziny, wydanie nakazu opuszczenia miejsca zamieszkania, wydanie zakazu zbliżania się), a nie jak kilka lub kilkanaście lat temu głównie na osobie doznającej przemocy.

Biorąc pod uwagę zjawisko przemocy domowej, należy uwzględnić również szczególną grupę osób doświadczających przemocy, jaką są dzieci. Ze względu na swą niedojrzałość i bezbronność są one najbardziej narażone na negatywne skutki przemocy. Dziecko żyjące w stanie ciągłego zagrożenia pozbawione jest poczucia bezpieczeństwa, miłości i zaufania. Psychologiczna presja i ciągłe napięcie może stać się przyczyną wielu chorób psychosomatycznych, problemów z jedzeniem, spaniem, moczeniem nocnym, trudnościami w nauce itp. Dzieci doświadczające różnych form przemocy, często wymagają pomocy psychologicznej i/lub psychiatrycznej.

5.3 Realizacja Gminnych Programów Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy w Rodzinie

Jednym z zadań własnych gminy określonych przepisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej jest opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

Jak wynika z przeprowadzonych badań na terenie wszystkich 11 gmin powiatu piotrkowskiego został opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy, co może przyczynić się do zwiększenia skuteczności oddziaływań w tym zakresie. Aby profilaktyka była skuteczna powinna rozpoczynać się jak najwcześniej i dotyczyć jak największych grup odbiorców. Wśród zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej nałożonych na instytucje samorządowe, szczególny nacisk jest kładziony na oddziaływania profilaktyczne. Większość gmin zaangażowanych w profilaktykę i przeciwdziałanie przemocy domowej realizuje zadania poprzez rozpowszechnianie ulotek, plakatów i informatorów. Dodatkowo niektóre z gmin powiatu piotrkowskiego prowadzi warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców. Ponadto jedna z gmin prowadzi oddziaływania profilaktyczne również poprzez przygotowanie artykułów prasowych oraz spotów reklamowych i radiowych, a także organizuje akcje profilaktyczne, konkursy i pogadanki.

5.4 Diagnoza dostępności pomocy specjalistycznej dla rodzin dotkniętych przemocą w powiecie piotrkowskim

Osobą dotkniętą przemocą domową może być każdy, a w szczególności: współmałżonkowie, partnerzy w związkach nieformalnych, dzieci, osoby starsze oraz osoby niepełnosprawne. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej nakłada na wszystkie szczeble samorządu terytorialnego zadania mające na celu budowę spójnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej na terenie kraju.

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w ustawie, osobie dotkniętej przemocą domową udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego,
- interwencji w kryzysach i wsparcia,
- ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania do osoby pokrzywdzonej,
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą domową bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie,
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą domową, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

5.5 Diagnoza dostępność do poradnictwa medycznego na terenie powiatu piotrkowskiego

Osoby doświadczające przemocy domowej zawsze wymagają życzliwego, profesjonalnego wsparcia i pomocy. Najpierw należy zwrócić uwagę na realne zagrożenia zdrowia i/lub życia, stan emocjonalny ofiary oraz jej gotowość do współpracy. Pracownicy służb pomocowych często informują ofiary o konieczności pomocy specjalistycznej dla członków swojej rodziny.

Podstawowa pomoc medyczna w sytuacji doświadczania przemocy domowej może polegać na wykonaniu badania podstawowego i wypełnieniu odpowiedniego druku zaświadczenia o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej.

Ww. zaświadczenie jest rozwiązaniem wprowadzonym na podstawie dokonanej od 01 sierpnia 2010 r. zmiany ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz rozporządzenia wykonawczego do niej z dnia 22 października 2010 r. Zaświadczenie ma obowiązek wystawić każdy lekarz, np. pełniący dyżur na SOR, czy pracujący w szpitalu pełniący ostry dyżur.

Należy podkreślić, że uzyskanie takiego zaświadczenia jest zawsze bezpłatne. Ważne jest także, że lekarz nie może odmówić wystawienia takiego zaświadczenia. Lekarz dokonuje badania osoby pokrzywdzonej i w zaświadczeniu powinien opisać wszelkie widoczne obrażenia oraz ich szczegółowy wygląd:

- rodzaj (rana: kluta, cięta, szarpana, darta, tłuczona, otarcie naskórka itp.),
- kolor (szczególnie przy podbiegnięciach krwawych),
- wielkość (w milimetrach lub centymetrach), przy ranach także głębokość, obecność ciał obcych itp.

Zaświadczenie o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej nie jest obdukcją lekarską. Jest ono jedynie dowodem na to, jakie obrażenia lekarz wystawiający zaświadczenie stwierdził u pokrzywdzonego. Nie jest to dowód w zakresie przyczyn i mechanizmu powstania obrażeń. Tylko biegły sądowy z zakresu medycyny sądowej może to stwierdzić w wydanej na tę okoliczność

opinii, która jest właśnie obdukcją lekarską i jest płatne. Po wszczęciu postępowania przygotowawczego opinia jest wydawana na zlecenie prokuratury, a jej koszt pokrywa Skarb Państwa. Biegły wypowiada się w niej, jakich obrażeń doznał pokrzywdzony, jaki był mechanizm zadania urazów, wnioskuje co do narzędzi, jakie zostały użyte, wypowiada się, czy mogły one powstać w sposób, jaki podaje pokrzywdzony oraz także co do czasu ich powstania (przewidywanego). Niestety obdukcja lekarska jest nierzadko sporządzana wiele dni po akcie przemocy domowej. Wiele obrażeń, które zostały udokumentowane podczas udzielania pokrzywdzonemu pierwszej pomocy, zdążyło się już wygoić. Dlatego tak ważne jest uprzednie wykonanie przez ofiarę przemocy badania lekarskiego i uzyskanie bezpłatnego zaświadczenia, które potem składane jest do akt postępowania. Biegły na jego podstawie opisuje obrażenia i dokonuje wnioskowania na temat aktu przemocy. Nadal jednak nie wszyscy lekarze mają tego świadomość i nie stosują się do tego obowiązku.

Doświadczanie przemocy wiąże się zawsze z bardzo poważnymi konsekwencjami psychospołecznymi, które często wymagają leczenia psychiatrycznego.

Niestety wśród lekarzy specjalistów zatrudnionych w powiatowych zespołach opieki zdrowotnej brakuje lekarzy psychiatrów. Osoby dorosłe z terenu powiatu piotrkowskiego mogą skorzystać z bezpłatnego poradnictwa i leczenia psychiatrycznego w Poradni Zdrowia Psychicznego w Piotrkowie Trybunalskim przy ulicy Wolborskiej 76. Niestety w poradni nie ma możliwości uzyskania porady w trybie interwencyjnym. Można tam jednak uzyskać bezpłatną pomoc psychologiczną. Niestety w powiecie piotrkowskim, w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia nie ma możliwości skorzystania z wizyty u psychiatry dziecięcego. Poradnictwo psychiatryczne w odniesieniu do osób doświadczających przemocy ma szczególne znaczenie. Jest to grupa narażona na występowanie szeregu zaburzeń psychicznych, będących konsekwencją doświadczeń związanych z przemocą, w tym zaburzeń lękowych, depresyjnych czy zespołu stresu pourazowego (PTSD). Hospitalizacja nie zawsze jest możliwa, szczególnie w grupie kobiet-matek mających pod opieką małe dzieci.

5.6 Diagnoza i dostępność do poradnictwa psychologicznego na terenie powiatu piotrkowskiego

Choć rola psychologa jest coraz bardziej powszechna i doceniana, nadal nie w każdej gminie mieszkańcy mogą bezpłatnie skorzystać z poradnictwa psychologicznego.

Zgodnie z informacjami zawartymi w tabeli nr 8 w gminach Aleksandrów, Czarnocin, Rozprza oraz Grabica nie ma możliwości umówienia się na taką wizytę. W pozostałych gminach dostępność jest ograniczona, gdyż jest to zazwyczaj kilka godzin w miesiącu.

Tabela nr 8. Dostępność poradnictwa psychologicznego dla osób będących w kryzysie w poszczególnych gminach z terenu powiatu piotrkowskiego.

GINA	PONIEDZIAŁEK	WTOREK	ŚRODA	CZWARTEK	PIĄTEK	SOBOTA	NIEDZIELA
Aleksandrów	brak						
Czarnocin	brak						
Gorzkowice	w każdy poniedziałek, 16.00-19.00						

Grabica	brak						
Łęki Szlacheckie				w wyznaczonych godzinach, godziny zmienne			
Moszczenica		co drugi wtorek, 9.00-13.00					
Ręčno	w pierwszy i trzeci czwartek miesiąca 9.00-12.00 oraz w drugi czwartek miesiąca 13.00 - 16.00						
Rozprza	brak						
Sulejów	każdy czwartek, godziny zmienne						
Wola Krzysztoporska				psycholog - drugi czwartek miesiąca 16.00-18.00 psychoterapeuta – wtorek 15.30 – 18.30, czwartek 10.00-12.00			
Wolbórz	każdy poniedziałek 10.15-15.15, co drugi poniedziałek 15.30-18.30			raz w miesiącu 11.30-16.30			
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Tryb.	7.30-18.00	7.30-15.30	7.30-19.30	7.30-15.30	7.30-15.30		

Źródło: Dane statystyczne otrzymane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu piotrkowskiego

Z powyższych danych można wysunąć wniosek, że problemem jest brak możliwości uzyskania specjalistycznej pomocy psychologicznej w czasie kiedy najczęściej dochodzi do aktów przemocy domowej, tj. godziny wieczorne, nocne i weekendy. Ograniczony jest także zakres dostępnej pomocy, szczególnie w postaci indywidualnej terapii psychologicznej, terapii rodzinnej czy grup wsparcia.

Ze zjawiskiem przemocy domowej, bardzo często zawiązany jest problem uzależnienia od alkoholu. Jak podają różne źródła i statystyki udział przemocy dokonywanej pod wpływem alkoholu waha się od 60% do 96% ujawnionych przypadków przemocy domowej.² Dlatego tak ważne jest, aby terapia leczenia uzależnienia i współuzależnienia była bezpłatna i łatwo dostępna.

² Sasal H.D. „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie” wyd. Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2006 r. s. 105.

Poniższa tabela przedstawia mapę dostępności tego rodzaju specjalistycznej pomocy.

Tabela nr 9. Dostępność terapii uzależnień dla mieszkańców poszczególnych gmin z terenu powiatu piotrkowskiego.

GMINA	PONIEDZIAŁEK	WTOREK	ŚRODA	CZWARTEK	PIĄTEK	SOBOTA	NIEDZIELA
Aleksandrów					12.00-16.00, co drugi piątek		
Czarnocin	brak						
Gorzkowice	co drugą środę, 15.00-20.00						
Grabica				w pierwszą i drugą środę miesiąca 16.00-19.00			
Łęki Szlacheckie	raz w miesiącu, zgodnie z harmonogramem GOPS						
Moszczenica				co drugi czwartek, 12.00- 18.00			
Ręczno	brak						
Rozprza	brak						
Sulejów					każdy piątek 17.00-18.00 – zajęcia indywidualne, 18.00-21.00 zajęcia grupowe		
Wola Krzysztoporska	brak						
Wolbórz	brak						
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Tryb.	brak						

Źródło: Dane statystyczne otrzymane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu piotrkowskiego

Spośród 11 gmin naszego powiatu, w 5 gminach nie ma możliwości skorzystania z ww. rodzaju terapii. Najlepiej sytuacja wygląda w gminie Sulejów. W gminach Aleksandrów, Gorzkowice, Moszczenica, Grabica i Łęki Szlacheckie dostępność do oddziaływań terapeutycznych występuje z mniejszą częstotliwością.

Jest to duże ograniczenie pomocy dla osób uzależnionych i współuzależnionych, którzy często czują opór i lęk związany z uczestnictwem w terapii w miejscu zamieszkania.

Poradnictwo socjalne dla osób doświadczających przemocy odbywa się za pośrednictwem ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu, zaś zawodowe za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim przy ulicy Dmowskiego 27.

Z kolei bezpłatne poradnictwo prawne dla osób doświadczających przemocy jest realizowane w formie dyżurów radcy prawnego w każdy wtorek od godziny 15.30 do godziny 19.30 w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, w ramach funkcjonowania Punktu Interwencji Kryzysowej, ul. Dąbrowskiego 12.

5.7 Interwencja kryzysowa w powiecie piotrkowskim

Interwencja kryzysowa jest działaniem zmierzającym do odzyskania przez osobą dotkniętą kryzysem zdolności do jego samodzielnego pokonania.

W powiecie piotrkowskim działania z zakresu interwencji kryzysowej realizują ośrodki pomocy społecznej oraz Punkt Interwencji Kryzysowej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim przy ul. J. Dąbrowskiego 12. W ramach działalności PIK świadczona jest pomoc w formie pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej.

Poradnictwo specjalistyczne świadczone jest z reguły w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, jednak w sytuacjach nagłych (np. wypadek drogowy, samobójstwo) lub kiedy osoba/rodzina nie jest w stanie dotrzeć do PCPR, pomoc świadczona jest w miejscu zamieszkania osoby potrzebującej. Do specjalistów można się zapisać osobiście w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie lub telefonicznie. W sytuacjach kryzysowych pomoc udzielana jest w danym momencie, bez konieczności wcześniejszego umówienia.

Informacja o możliwości skorzystania z usług PIK została przekazana do wszystkich gmin powiatu piotrkowskiego. Przy realizacji zadań specjaliści wielokrotnie współpracowali m.in. z policją, ośrodkami pomocy społecznej, sądem opiekuńczym czy pedagogami szkolnymi.

Osoby zgłaszające się do Punktu Interwencji Kryzysowej w Piotrkowie Trybunalskim oczekiwały wsparcia w szczególności w sprawach:

- przemocy domowej,
- rozvodu, separacji,
- uzależnienia od alkoholu, Internetu,
- problemów opiekuńczo-wychowawczych,
- problemów emocjonalnych,
- mieszkaniowych.

Tabela nr 10: Liczba wszystkich konsultacji specjalistów Punktu Interwencji Kryzysowej

SPECJALISTA	2023	2024	2025 (do 30.06.2025 r.)
Psycholog	644	957	470
Prawnik	80	104	50
Suma	724	1061	520

Źródło: Dane statystyczne otrzymane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu piotrkowskiego.

Liczba porad udzielanych przez specjalistów zatrudnionych w Punkcie Interwencji Kryzysowej pokazuje, że istnieje potrzeba udzielania ww. wsparcia.

Osoby doznające przemocy w trudnej dla siebie sytuacji potrzebują wsparcia, aby wzmocnić swoje kompetencje i lepiej radzić sobie w codziennym życiu.

5.8 Pomoc w zakresie ochrony przed dalszym krzywdzeniem

Ustawa z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, która nowelizuje w szczególności ustawę o Policji oraz ustawę o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, znacząco usprawniła postępowanie wobec sprawców przemocy domowej. Dotychczas zakaz kontaktowania się i zbliżania do osoby pokrzywdzonej leżał w zakresie rozwiązań prawnych realizowanych za pośrednictwem prokuratury i sądu na wniosek policji lub z urzędu.

Obecnie ustawa daje nowe narzędzie policji i żandarmerii wojskowej w sytuacjach, w których istnieje realne zagrożenie stosowania przemocy tj. pozwala orzec w trybie natychmiastowego opuszczenia mieszkania bez względu na to, jak wyglądają prawa własności i bez czekania na wyrok sądu. Mundurowi mogą też orzec o zakazie zbliżania się potencjalnego oprawcy do osoby doznającej przemocy w rodzinie, w trybie natychmiastowym. Sprawca przemocy może zabrać swoje rzeczy i bez względu na to, czy ma się gdzie udać, ma zostawić osoby doznające przemocy w spokoju. Mundurowi mogą wydać - również podczas interwencji - zakaz zbliżania się potencjalnej osoby stosującej przemoc, do osoby doznającej przemocy. Po wydaniu nakazu opuszczenia mieszkania, osoba podejrzana o stosowanie przemocy w rodzinie ma obowiązek pozostawienia w mieszkaniu wszystkich kluczy. Ponadto w czasie obowiązywania zakazu zbliżania się, policja przynajmniej trzykrotnie sprawdza, czy osoba podejrzana o stosowanie przemocy stosuje się do nałożonego zakazu. Kiedy sprawca lekceważy zakaz, policja może zastosować wobec niego ograniczenie wolności, karę grzywny lub karę aresztu. Zakaz zbliżania się, który jest egzekwowany przez policję, wydawany jest na 14 dni. Na wniosek osoby doznającej przemocy może on zostać przedłużony o kolejne 2 tygodnie. Po upływie miesiąca osoba doznająca przemocy domowej może być izolowana od osoby podejrzanej o stosowanie przemocy, od momentu zaistnienia wspomnianej przemocy, aż do środków zastosowanych przez sąd. Pierwsza rozprawa sądowa musi odbyć się w terminie miesiąca.

Głównym celem, któremu ma służyć uchwalona ustawa, jest błyskawiczna pomoc i przerwanie stosowania przemocy wobec osoby doznającej przemocy. Nowe przepisy wypełniły lukę w polskim systemie prawnym w zakresie zwalczania przemocy domowej.

Ważny jest również aspekt psychologiczny ww. zmiany, gdyż powoduje przeniesienie ciężaru odpowiedzialności za zmianę swojej sytuacji życiowej z osoby doświadczającej przemocy na osobę stosującą przemoc. Częstotliwość i skuteczność stosowania zmienionych przepisów w tym zakresie, będzie monitorowana i opracowana w kolejnym Programie.

W sytuacjach, w których zagrożone jest bezpieczeństwo członków rodziny doświadczających przemocy, a zastosowany nakaz opuszczenia mieszkania i zakaz zbliżania się osoby podejrzanej o stosowanie przemocy do osoby doznającej przemocy domowej jest niewystarczający, możliwe jest również prawo do uzyskania bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy domowej.

W powiecie piotrkowskim nie istnieje tego typu placówka. W województwie łódzkim jedyny tego rodzaju specjalistyczny ośrodek znajduje się w Łodzi przy ulicy Franciszkańskiej 85.

Długofalowe i kompleksowe rozwiązania problemu przemocy domowej niejednokrotnie wymaga pomocy w uzyskaniu mieszkania socjalnego. Zadanie to leży głównie w gestii gmin, wiadomo jednak, że na terenie gmin powiatu piotrkowskiego brakuje lokali socjalnych.

Podsumowując powyższe informacje dotyczące zakresu pomocy dla osób doświadczających przemocy domowej na terenie Powiatu Piotrkowskiego, można sformułować następujące wnioski:

- 1) brak dostępu dla osób doświadczających przemocy domowej do kompleksowego, całodobowego poradnictwa specjalistycznego i wsparcia;
- 2) brak możliwości zapewnienia osobom doświadczającym przemocy domowej schronienia oraz trudności w uzyskaniu mieszkania socjalnego;
- 3) brak instytucji, która mogłaby koordynować w sposób ciągły (całodobowy) i efektywny działania wszystkich służb zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej.

6 Sprawozdanie z realizacji powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2022-2025 ROK 2022

Lp.	ZADANIE	DZIAŁANIE	SPOSÓB REALIZACJI
Zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej			
1.	Podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa oraz uwrażliwienie na problem przemocy	Rozpowszechnianie materiałów informacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie (plakaty, ulotki, informatory, zakładki)	Materiały informacyjne na temat zjawiska przemocy w rodzinie (plakaty, ulotki, informatory, zakładki) rozpowszechniano poprzez wyłożenie w siedzibach PCPR

		Przeprowadzenie kampanii informacyjnej na rzecz przeciwdziałania przemocy lub włączenie się do obchodów ogólnopolskich, np. 19 dni przeciwko przemocy	i Starostwa powiatowego. Działania w zakresie podnoszenia poziomu wiedzy społeczeństwa i uwrażliwienia na problem przemocy przeniesiono do Internetu, na stronę internet. PCPR.
2.	Zapobieganie negatywnym wzorcom społecznym, rozwijanie kompetencji rodzicielskich oraz promowanie postaw wolnych od przemocy	Zlecenie przeprowadzenia szkolenia w ramach profilaktyki przemocy dla rodziców i dzieci, dla osób pracujących z rodzinami, w których występuje zjawisko przemocy	Zorganizowano 2 szkolenia, dla pedagogów szkolnych i dla pracowników ośrodków pomocy społecznej z terenu pow. piotrkowskiego.
Podwyższenie jakości i skuteczności pomocy dla osób doświadczających przemocy			
1.	Zwiększenie skuteczności działań na rzecz pomocy osobom doświadczającym pomocy poprzez rozwój współpracy instytucjonalnej.	Współpraca z instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy z terenu powiatu piotrkowskiego	Współpraca z instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy była kontynuowana głównie w ramach udziału w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych oraz szkoleniach
2.	Zwiększenie dostępności i różnorodności oferty pomocowej dla ofiar przemocy.	Pomoc specjalistyczna w postaci poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego.	Poradnictwo realizowane było w formie Punktu Interwencji Kryzysowej. Wszystkie osoby, które zgłosiły się do Punktu po pomoc - otrzymały ją.
3.	Podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych w obszarze przeciwdziałania przemocy.	Udział w specjalistycznych szkoleniach i kursach.	W specjalistycznych szkoleniach uczestniczyli psycholodzy oraz pracownik socjalny
Zwiększenie efektywności działań w odniesieniu do osób stosujących przemoc w rodzinie			
1.	Zapewnienie dostępu do programów korekcyjno - edukacyjnych dla sprawców przemocy.	Organizacja i koordynacja realizacji programów korekcyjno -edukacyjnych dla osób stosujących przemoc.	Zapewniono mieszkańcom pow. piotrkowskiego będącym sprawcami przemocy dostęp do programu korekcyjno-edukacyjnego. Jednak żadna z nich nie zgłosiła się na zajęcia ze specjalistą.

ROK 2023 rok

Lp.	Nazwa zadania	Działanie	Realizacja
Zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej			
1.	Podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa oraz uwrażliwienie na problem przemocy	Rozpowszechnianie materiałów informacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie (plakaty, ulotki, informatory, zakładki) Przeprowadzenie kampanii informacyjnej na rzecz przeciwdziałania przemocy lub włączenie się do obchodów ogólnopolskich, np. 19 dni przeciwko przemocy	Materiały informacyjne na temat zjawiska przemocy w rodzinie (plakaty, ulotki, informatory, zakładki) rozpowszechniano poprzez wyłożenie w siedzibach PCPR i Starostwa. Działania w zakresie podnoszenia poziomu wiedzy społeczeństwa i uwrażliwienia na problem przemocy przeniesiono do Internetu, na stronę internet. PCPR.
2.	Zapobieganie negatywnym wzorcom społecznym, rozwijanie kompetencji rodzicielskich oraz promowanie postaw wolnych od przemocy	Zlecenie przeprowadzenia szkolenia w ramach profilaktyki przemocy dla rodziców i dzieci, dla osób pracujących z rodzinami, w których występuje zjawisko przemocy	Zorganizowano 1 szkolenie, dla służb z terenu pow. piotrkowskiego zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej.
Podwyższenie jakości i skuteczności pomocy dla osób doświadczających przemocy			
1.	Zwiększenie skuteczności działań na rzecz pomocy osobom doświadczającym pomocy poprzez rozwój współpracy instytucjonalnej.	Współpraca z instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy z terenu powiatu piotrkowskiego	Współpraca z instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy była kontynuowana głównie w ramach udziału w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych oraz szkoleniach.
2.	Zwiększenie dostępności i różnorodności oferty pomocowej dla ofiar przemocy.	Pomoc specjalistyczna w postaci poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego	Poradnictwo realizowane było w formie Punktu Interwencji Kryzysowej. Wszystkie osoby, które zgłosiły się do Punktu po pomoc - otrzymały ją.
3.	Podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych w obszarze przeciwdziałania przemocy.	Udział w specjalistycznych szkoleniach i kursach.	W specjalistycznych szkoleniach uczestniczyło dwóch psychologów oraz pracownik socjalny.

Zwiększenie efektywności działań w odniesieniu do osób stosujących przemoc w rodzinie			
1.	Zapewnienie dostępu do programów korekcyjno - edukacyjnych dla sprawców przemocy.	Organizacja i koordynacja realizacji programów korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc.	Osobom podejrzanym o stosowanie przemocy zapewniono dostęp do programu korekcyjno-edukacyjnego. Udział w nim zgłosiły 2 osoby, jednak żadna z nich nie ukończyła programu.

ROK 2024

Lp.	ZADANIE	DZIAŁANIE	SPOSÓB REALIZACJI
Zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej			
1.	Podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa oraz uwrażliwienie na problem przemocy.	Rozpowszechnianie materiałów informacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie (plakaty, ulotki, informatory, zakładki) Przeprowadzenie kampanii informacyjnej na rzecz przeciwdziałania przemocy lub włączenie się do obchodów ogólnopolskich, np. 19 dni przeciwko przemocy	Materiały informacyjne na temat zjawiska przemocy w rodzinie (plakaty, ulotki, informatory, zakładki) rozpowszechniano poprzez wyłożenie w siedzibach PCPR i Starostwa. Działania w zakresie podnoszenia poziomu wiedzy społeczeństwa i uwrażliwienia na problem przemocy przeniesiono do Internetu, na stronę internet. PCPR
2.	Zapobieganie negatywnym wzorcom społecznym, rozwijanie kompetencji rodzicielskich oraz promowanie postaw wolnych od przemocy.	Zlecenie przeprowadzenia szkolenia w ramach profilaktyki przemocy dla rodziców i dzieci, dla osób pracujących z rodzinami, w których występuje zjawisko przemocy.	Zorganizowano szkolenie, na które zostali zaproszeni pedagodzy szkolni i pracownicy ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu.
Podwyższenie jakości i skuteczności pomocy dla osób doświadczających przemocy			
1.	Zwiększenie skuteczności działań na rzecz pomocy osobom doświadczającym pomocy poprzez rozwój współpracy instytucjonalnej.	Współpraca z instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy z terenu powiatu piotrkowskiego.	Współpraca z instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy była kontynuowana głównie w ramach udziału w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych oraz szkoleniach.

2.	Zwiększenie dostępności i różnorodności oferty pomocowej dla ofiar przemocy.	Pomoc specjalistyczna w postaci poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego.	Poradnictwo realizowane było w formie Punktu Interwencji Kryzysowej. Wszystkie osoby, które zgłosiły się do Punktu po pomoc - otrzymały ją.
3.	Podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych w obszarze przeciwdziałania przemocy.	Udział w specjalistycznych szkoleniach i kursach.	W specjalistycznych szkoleniach uczestniczyło dwóch psychologów oraz pracownik socjalny.
Zwiększenie efektywności działań w odniesieniu do osób stosujących przemoc w rodzinie			
1.	Zapewnienie dostępu do programów korekcyjno - edukacyjnych dla sprawców przemocy.	Organizacja i koordynacja realizacji programów korekcyjno -edukacyjnych dla osób stosujących przemoc.	Sprawcom przemocy zapewniono dostęp do programu korekcyjno-edukacyjnego. Do udziału zostało zgłoszonych 8 osób, ukończyły go 4 osoby.

6.1 Wnioski i kierunki oddziaływań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w powiecie piotrkowskim

Diagnoza problemu przemocy w powiecie piotrkowskim dokonana w oparciu o zebrane dane i istniejącą wiedzę oraz doświadczenia z realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Piotrkowskim w latach 2022 - 2025, pozwala na sformułowanie następujących kierunków działań:

1. Konieczność kontynuacji działań z zakresu profilaktyki, edukacji i podnoszenia świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej, jego konsekwencji i uwarunkowań.
2. Podjęcie dalszych starań w kierunku utworzenia Całodobowego Ośrodka Wsparcia, jako instytucji koordynującej działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w powiecie piotrkowskim.
3. Podnoszenie poziomu i zakresu profesjonalnej pomocy dla osób doświadczających przemocy. Zwiększenie skuteczności oddziaływań w odniesieniu do osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową.
4. Zacieśnianie współpracy między instytucjami i organizacjami zobligowanymi do podejmowania działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w celu podnoszenia skuteczności oddziaływań.
5. Monitorowanie zjawiska przemocy na terenie powiatu piotrkowskiego w celu efektywnego planowania dalszych działań w obszarze przeciwdziałania przemocy.

7 Cele i zadania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2026-2029

7.1 Ogólne założenia Programu

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Powiecie Piotrkowskim na lata 2026 – 2029 jest piątym dokumentem w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy opracowanym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim i jest kontynuacją wcześniejszego Programu obowiązującego w latach 2022 - 2025.

Cele oraz zadania ujęte w Programie zostały określone na podstawie wytycznych zawartych w Krajowym oraz Wojewódzkim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Ponadto odzwierciedlają zadania przypisane dla powiatu w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

7.2 Cele szczegółowe, działania, realizatorzy Programu

Celem głównym Programu jest ograniczenie występowania zjawiska przemocy domowej wśród mieszkańców powiatu piotrkowskiego.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację poniższych celów szczegółowych:

1. Zapobieganie występowaniu przemocy domowej poprzez podnoszenie świadomości społecznej.
2. Podwyższenie jakości i skuteczności pomocy dla osób doświadczających przemocy.
3. Zmianę zachowań i postaw wobec przemocy domowej.
4. Monitorowanie zjawiska występowania przemocy domowej.

Program przeciwdziałania przemocy domowej oparty będzie na:

- 1) poradnictwie specjalistycznym, w tym prawnym, psychologicznym, pedagogicznym, rodzinnym i socjalnym,
- 2) działalności Punktu Interwencji Kryzysowej,
- 3) pomocy psychologicznej i pedagogicznej dla osób dorosłych i dzieci doznających przemocy domowej,
- 4) pracy interdyscyplinarnych zespołów ds. przeciwdziałania przemocy domowej we wszystkich gminach powiatu,
- 5) realizacji programu korekcyjno - edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową,
- 6) ścisłej współpracy z różnymi instytucjami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, ze szczególnym uwzględnieniem ośrodków pomocy społecznej, sądu i policji.

Głównym elementem Programu na poziomie realizacji jest **harmonogram działań – załącznik nr 1 do Programu**, który uwzględnia cele szczegółowe oraz działania jakie będą podejmowane w ramach zaplanowanych zadań, wskaźniki mierzące osiągnięcie zamierzonego celu, realizatorów Programu, instytucje współpracujące oraz koszt i termin realizacji poszczególnych zadań.

Adresatami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2026-2029 są mieszkańcy powiatu piotrkowskiego, osoby dotknięte przemocą

domową, osoby stosujące przemoc domową, służby i instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

7.3 Źródła finansowania programu

Zakłada się, że niniejszy program będzie finansowany w różnych formach z wykorzystaniem wielu źródeł finansowania wskazanych na poziomie ogólnym z uwagi na ramowy charakter programu oraz konieczność corocznego planowania szczegółowego harmonogramu realizacji zadań w danym roku.

Część środków, przeznaczona na realizację zadań samorządu szczebla powiatowego wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz na wspieranie organizacji pozarządowych będzie pochodziła z budżetu samorządu powiatu oraz partnerów uczestniczących w realizacji konkretnych przedsięwzięć.

Program przewiduje m.in. zadania, które będą finansowane i współfinansowane przez gminy oraz instytucje funkcjonujące w ramach systemu przeciwdziałania przemocy.

Źródłem finansowania może być również budżet Państwa, z którego pochodzą środki przeznaczone na realizację zadań powiatów z zakresu administracji rządowej.

Uwzględnia się również rzeczowe wkłady własne instytucji i organizacji zaangażowanych w realizację programu oraz możliwość tworzenia projektów finansowanych ze środków unijnych.

7.4 Monitoring i ewaluacja programu

Za monitorowanie i ewaluację Programu odpowiada Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Monitorowanie realizacji programu odbywać się będzie poprzez zbieranie informacji wskazanych jako mierniki (wskaźniki) realizacji zadania i osiągania zakładanego rezultatu.

Na podstawie tych informacji opracowywane będą sprawozdania roczne z realizacji Programu, które przedstawiane będą Zarządowi Powiatu, a następnie Radzie Powiatu w Piotrkowie Trybunalskim w postaci raportu z realizowanych działań – do końca I kwartału roku następnego.

Szersze spojrzenie na program oraz sposób jego wdrażania dokonane w drodze identyfikacji i oceny celów, sposobów realizacji, długofalowych efektów programu dostarczy wniosków, co do skuteczności programu oraz ewentualnych potrzeb związanych z wzmocnieniem oddziaływania programu, usprawnienia procesów zarządzania czy modyfikacji lub zmian kierunków działań.

Program zawiera cele, które są zróżnicowane pod kątem wskaźników ich realizacji.

Głównym celem ewaluacji zatem będzie uzyskanie precyzyjnych informacji na temat stopnia osiągania założonych celów, a w konsekwencji założonych rezultatów działań

8 Zakończenie

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej realizowany konsekwentnie powinien stopniowo przyczyniać się do wzrostu świadomości na temat zjawiska przemocy zarówno wśród osób, które jej doświadczają lub stosują, ale także wśród ogółu społeczeństwa. Bardzo ważne jest również współdziałanie wszystkich instytucji lokalnych zaangażowanych w proces przeciwdziałania przemocy.

Interdyscyplinarne działanie może pomóc w stworzeniu skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy. Dlatego tak ważne jest kontynuowanie dalszej ścisłej współpracy z każdą z gmin i wspólne podejmowanie działań na rzecz ochrony osób doznających przemocy domowej.

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym i dotkniętym przemocą poprzez:

- wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;
- podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej;
- usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą;
- podniesienie jakości udzielanej pomocy;
- zacieśnienie systemu współpracy między instytucjami.

Szczegółowy harmonogram realizacji zadań w ramach Programu przedstawia Załącznik nr 1

Załącznik nr 1

do Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej
oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Piotrkowskim na Lata 2026 – 2029

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

**W RAMACH REALIZACJI POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE PIOTRKOWSKIM NA LATA 2026-2029**

CEL SZCZEGÓŁOWY 1

Zapobieganie występowaniu przemocy domowej poprzez podnoszenie świadomości społecznej

Lp.	Nazwa zadania	Działanie	Wskaźnik	Realizator	Instytucja/organizacja współpracująca	Koszt realizacji w złotych	Termin realizacji
1.	Podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa oraz uwrażliwienie na problem przemocy	Rozpowszechnianie materiałów informacyjnych na temat zjawiska przemocy domowej (plakaty, ulotki, informatory, zakładki)	Liczba przekazanych materiałów informacyjnych	PCPR	Wydział Promocji Starostwa Powiatowego, urzędy gminy, ośrodki pomocy społecznej, szkoły, ośrodki zdrowia, GKRPA z terenu Powiatu Piotrkowskiego	W ramach istniejących zasobów	Zadanie ciągłe
		Przeprowadzenie kampanii informacyjnej na rzecz przeciwdziałania przemocy lub włączenie się do obchodów ogólnopolskich np. 19 dni przeciwko przemocy,	Liczba kampanii			4	Zadanie ciągłe
2.	Zapobieganie negatywnym	Zlecenie przeprowadzenia	Liczba	PCPR	Powiatowa Poradnia	12.000 zł	2026

	wzorcom społecznym, rozwijanie kompetencji rodzicielskich oraz promowanie postaw wolnych od przemocy	szkolenia w ramach profilaktyki przemocy dla rodziców i dzieci (dla osób pracujących z rodzinami, w których występuje zjawisko przemocy)	zorganizowanych szkoleń		Psychologiczno-Pedagogiczna, przedszkola, szkoły, ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu piotrkowskiego	15.000 zł	2027
						18.000 zł	2028
						20.000 zł	2029

CEL SZCZEGÓŁOWY 2

Podwyższenie jakości i skuteczności pomocy dla osób doświadczających przemocy

Lp.	Nazwa zadania	Działanie	Wskaźnik	Realizator	Instytucja/organizacja współpracująca	Koszt realizacji w złotych	Termin realizacji
1.	Zwiększenie skuteczności działań na rzecz pomocy osobom doświadczającym pomocy poprzez rozwój współpracy instytucjonalnej.	Współpraca z instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy z terenu powiatu piotrkowskiego	Liczba spotkań, konsultacji, wspólnych przedsięwzięć	PCPR	Policja, Sąd, Prokuratura, Służba Kuratorska, ośrodki pomocy społecznej, zespoły interdyscyplinarne ośrodki zdrowia, GKRPA z terenu powiatu piotrkowskiego	W ramach zasobów własnych	Zadanie ciągłe
2.	Zwiększenie dostępności i różnorodności oferty pomocowej dla osób	Pomoc specjalistyczna formie terapii i poradnictwa: psychologicznego,	Liczba porad	PCPR PIK	Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Piotrkowskiego	31.300 zł	2026 r.
						31.300 zł	
						31.300 zł	2027 r.

	doznających przemocy	prawnego, socjalnego				31.300 zł	2028 r.
							2029 r.
3.	Podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych w obszarze przeciwdziałania przemocy	Udział w specjalistycznych szkoleniach i kursach z zakresu przeciwdziałania przemocy, pracy z osobą doznającą przemocy i stosującą przemoc	Liczba odbytych szkoleń	PCPR	RCPS w Łodzi, Instytucje szkolące	6.000,00	2026 r.
						6.000,00	2027 r.
						6.000,00	2028 r.
						6.000,00	2029 r.

CEL SZCZEGÓŁOWY 3

Zwiększenie efektywności działań w odniesieniu do osób stosujących przemoc domową

Lp.	Nazwa zadania	Działalność	Wskaźnik	Realizator	Instytucja/organizacja współpracująca	Koszt realizacji w złotych	Termin realizacji
1.	Zapewnienie dostępu do programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy	Organizacja i koordynacja realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc	Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych, ustalana na podstawie	PCPR	ŁUW, instytucje realizujące programy korekcyjno-edukacyjne, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Piotrkowskiego	10.000 zł	2026 r.
						12.000 zł	2027 r.
						12.000 zł	2028 r.
						12.000 zł	2029 r.

			przekazanego przez gminy powiatu piotrkowskiego corocznego zapotrzebowania na realizację programu				
--	--	--	--	--	--	--	--